

Стан Редакције и Адми.
Космајска ул. бр. 22.

Огласи се дају у Адми.
Цена утврђена.

Напомена се исма не при-
кају. — Рукопис се не
не враћају.

Листа, рукопис, новац и
све остало што се односи
на лист, слати власништву
листа.

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВ. 1092

Издаји сваки ван у 6 ч. пре подне,

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Адреса за телеграме:
„СТРАЖА“ — БЕОГРАД

Претплати за Србију
на пошти:
на годину . . . Дни. 12.—
шест месеци . . . 6.—
три месеца . . . 3.—
један месец . . . 1.—

Претплати за иностранство
на пошти:
на годину . . . Дни. 30.—
шест месеци . . . 15.—
три месеца . . . 7.50

Бугарска ће ступити у акцију

Бугарска не може да заборави да је словенска држава

БУКУРЕШТ, 24. јануара

Специјални дописник букурешког „Вииторула“ имао је разговор са Тодором Тодоровом, бившим министром! Разговор се повео о европском рату и о учешћу Бугарске у њему. Г. Тодоров дао је ово објашњење, које је у дипломатским круговима произвело сензацију:

Рим и Букурешт постали су данас политички центри у које су се скучили политичари првокласни. Није ни чудо. На Рим и Букурешт данас гледају и Споразум и Савез и очекују њихову последњу реч.

Али не мања важност обраћа се и на држање Бугарске која је у почетку европског рата изјавила, да ће остати строго неутрална. И она се тога до данас строго придржава, иако је у неколико махова од Русије, наше ослободитељке долазио оштар прекор. Вами је познат наш спор са Србијом око Мађедоније, и једино због тога ми смо се придржавали строго своје раније изјаве.

Међутим, по вестима, које сам дознао са најмеродавнијег места наша национална ствар налази се у моћним рукама, и на најбољем је путу да се наш национални завет оствари. Благонаклона милост из Петрограда озарила је нашу душу и данас нема ни једног бугарског срца, које неће с поносом рећи, да је члан силне и моћне словенске породице. Очекујте час када ће Бугарска ступити у акцију, јер знајте Бугарска не може да заборави да је СЛОВЕНСКА ДРЖАВА!

Трагом Варвара

— За Ваљево. — Ратна физиотерапија Ваљева.
Куражна баба. — Бегунци из Крупња. — Његов
малер. —

Било је пет часова у јутру
када сам се упутио жељез-
ничкој станици, с намером да
дочекам воз и кренем за Ва-
љево. Аранђеловац је још по-

чављо у дубоком сну. Букуља
и Венчац изгледали су увек
исти, натмуђени, баш као пра-
вји чувари овог малог места.
Нему тишину реметио је по-

преврзели, који је хито ста-
ници гацајући својим опавци
ма по полу смрзнутом блату..
На станици је било такође
мирно. Неколико породица
бегунци из Мачве, лежали су
на смрзнутој земљи, штуну-
рени у заветрини, тужећи се
на стражаре последње одбра-
не који нису хтели да их пу-
сте у чекаоницу, где су сада
становали стражар једини.

У канцеларији шефовој јед-

на баба, црнанка, молила је
и кумила шефа да јој изда
објаву за неко оближње село
да иде кући.

— Идем из Младеновац,
молям ти се Господине, тамо
ми син ранит, па сам се под-
била. Па, да ми даш за воз
да идем, не могу више пешке,
здравље ти.

Шеф, од увек неприступа-
чен, а сада и заморен ноћном
службом, не слушајући одби-

јао је говорећи јој, да он
издаје објаве већ начелчик
војне станице. Циганка се није
обраћала на речи шефове већ
је и гаље кумила и молила, и
кад се овај издерава на њу, и
рече јој, да се губи из
целарије, изиђе гувђајући.
Пошто сам оверио објаву,
изиђем напоље и приружим
се гомили која је слушала
причање војника. Војници су
говорили: о рову, о борби, о

мукама у рату поредећи их с мукама бегунаца из Мачве и Подриња. Шест је часова а ваза још нема. Стражари су из чекаонице, а бегунци, јадни и прозебли, дршћући, улазили су у чекаоницу да се огреју. После шест часова почело је да сиљају:.. Густа октобарска магла дизала се плавко по хоризонту... Војници који су долазили напунили су сву станицу и гурајући се тамо амо очекивали воз. И стражари станични, с пушком о рамену, шетајући се поред пруге правили су ред. Нисмо још дуго чекали а иза шљивака, чије су голе гране стрчале, појави се воз. Машина, чији је оцак већ био побелио од сувишно испуштене паре, упирајући се да извуче грдан терет. У свима вагонима, па чак и по крововима била су начичкани војници који су ишли у команду. Пошто воз стаде угурати се у фургон, који је већ био препун, и заузиме место у једном углу. После кратког чекања кренуло се... За нама је оставајући Аранђеловац и Букуља обавијени маглом, што је највештало скору кишу. У вагону су била три официра, неколико грађана и војника који су седели по поду или својим куферима. Пошто се кретомо један од официра поче да прича о ратном походу на Срем, прекидујући причање честим зевањем. Понеки су му упадали у реч одобравањем и разним пигањима а тако прекидали општу досаду и монотоност причања. Када причање би готово официри повадише јело из својих торби да се заложе. Кроз полузвамаљена и ирљава прозорска окна видео сам да је почела и киша да нас прати. Једну по једну станицу смо отаљавали. С поља смо чули певање војника који иду у команду, испрекидано тутњем машине и лупом вагона. На једном вагону, тамо где треба да стоји фењер, стајала је углављења штака једног војника који је још скоро неиздржавао ишао у команду. То је заштитни знак на вагону што је значило да унутра има још непретворљених војника.

Уједан час по подне стијесно у Ваљево. Киша је била стала али је био мучан изглед да ће се изведрити.

*
Пошто сам све послове посвршавао по њем кафани да се мало одишорим. Киша је сапила, а изрткајући улице ваљевске пролазили су читави возвови и трешови од коморе која је хитала положају. Како је чудна ратна физиономија Ваљева! Официри, војници, који се, коморије смејеју, са чињавало шаренило у Ваљеву у овим ратним данима. Кроз сумаглицу од праве јесење кише која је непрестано лила на колубарском мосту назади сам беднике планих шињела који су се једва кретали. Тренутно осетих бојаван, од ових несарских разбојника који су сада ишли тако смрено и кротко, али тај је био само урођени инстинкт. Заиста, морали су бити страшни с оружјем у руци када су нападали на жене и деца. Без сумње плашили су их се и неки њихови рођени официри, господи из Бече, који су некада с моноклом и свиленим рукавицама, поткресаних брковима, и увек налицикани, изигравали бечке центимене, а сада, у овом рату, били присутни нечовечним дављаштвима. Знам, да су и они осећали страх у души и грозили се сами својих заповести.

У Гранд Хотелу седнем застоја једнога сликара и глумца — рез. официра међу којима се водио жив разговор. Потом се, поздрависмо разговор се почиње као код свих пријатеља-ратника са: Е, а од куда ти? — на што им ја одмах без премиšљања одговорих: А од куда ви? Глумац је причао ами смо ревносно слушали. Било је ту смешних епизода, а било је, боже, и страшних правих ратних...

Знамо, да су Аустријанци где год су ушли, у кварту већу варош, позвали своје „ложјалне“ грађане да се предаду и да не гину. Поред силних огласа и прокламација трудали су се да увек напомену да је Србја пропала и да од

ниче нема ништа. Тако је било и са Лозницом. Пошто су Аустријанци ушли у Лозницу послали су чак и неке своје агенце у околна села да зову народ да се врате кући, јер се војска наје могла око тога бавити; она је била заузета ратним операцијама. На то се полакоми и једна угледна породица у Лозници. Мужеви су остали код кућа да чувају своју имовину а жене и деца су се склонили у оближње село. Мати баба и свекра, стари и угледна госпођа трговачка наје се више хтели крати по селима већ се узути право кућа. Како је то био свечан повратак! Баба је с једним дечком седела на првим колима, а за њима на неколико кола седела је остала жељад. На једном штапу који су успут нашли, била је везана бела марма — знак предаје — што је баба држала. Баба је била сретна и сва благена што је своју улогу одиграла тако смело, а и остало жељаде се радовало повратку кући. Када је била ова чудновата поворка пред Лозницом затрешта неко нико пушака и зрна профијуше поред њи ових глава. Жене и деца зацакаше и сагоште главе у кола да се колико толико заклоне а куражна баба наје се дала збунити. И она се скупи у кола а једном је руком држала штап и марму усправно што је више могла. Пуцњава престаде и за неколико тренутака појавише се код кола, опрезно шуњајући се, неколико аустријских војника који као видеше знак предаје палбу обуставише. Те тако баба и сва породица сретно стигоше кући. И сада баба прича свима своју досетљивост и кураж и пуцњаву аустријских војника мотивишући као почасну палбу.

С. К. К.

РАБОШ

Генерал „Гачула“ и саветник Б.

Многи путници имали су прилике да се увере како их извесни чиновници малтретирају на младеновачкој жељез-

не ножице наших дама. Тако лепо тоалетирање појављују се свакодневно између 4 и 5 часова по подне на београдском корзо-у.

Код сата, који истича туѓујући за многим београдским шетачима, који су пали на бојном пољу сада не ради, скупљају се ипак младићи који су остали да одржавају морал у позадини. Сад је опет почела да влада лозинка: „чекају те код сата“. И заиста ту се свакодневно састају они који су услед бомбардовања напустили Београд, прекинули шетњу, да би је сад наставили.

У времену од 4½ до 5 часова опет се виде густе масе шетача разних парова, само што сад је разговарају о бискупопу и позоришту већ се стално истиче тема: „докле ће ово чудо трајати“ или „где сте ви били за време аустријске окупације“.

ничкој станици. А многи су због нељубазности капетана Боди-а и државе чувеног „Гачуле“ генерала београдске гаасачке војске, били избачени из вагона и задржани од пута. Човек врши своју дужност „савесно!“

Пре неколико дана један државни саветник из Крушевца тражи телефоном младеновачку станицу.

— Ало! Ко је тамо?

— Овде младеновачка жељезничка станица, на телефону Јова „Гачула“, генерал глајачке војске!

— Овде пуковник Б. сада државни саветник у Крушевцу. Молим Вас г. Генерале, кад вам се обрати моја служавка Каролина за место у вагону, дајте јој добро место јер ми она носи из Београда, неке нужне ствари.

— Разумем г. пуковниче биће те услужени, Каролина ће добити место одмах!

После тога разговора Гачула је изашао на перон и осматривши све женске својим полицаским „трупама“ испрси се и викну:

— Ко се од вас жема зове „Каролина“?

— Ја сам Каролина служавка код државног саветника Б., одазва се једна омања жељаска.

Гачула је узе за руку и поведе је право у вагон друге класе. Из класе је избацио једног рањеника да би Каролини направио место у вагону.

Врши човек дужност савесно!

Турска и Грчка

— У Грчкој је велико огорчење против Турске — Нада за мирно решење не споразума. —

ЦАРИГРАД, 24. јан.

Са надлежног места се тврди, да је грчки посланик на цариградском двору предао синоћ Порти поту, којом грчка влада енергично тражи да се грчком елементу у Малој Азији побољша стање, које је већ постало неиздржљиво. Тако је овом потом грчка влада тражи да се исељеницима врате имања као и да им се

учини нужна помоћ, пошто није њихова крвица што су морали да напусте своја огњишта.

Грчки посланик је известио амбасадоре немачког и аустријског о своме кораку и молио је за њихову помоћ.

Иако велика везир није да свој одговор, ипак се у дипломатским круговима верује и нада да ће се овај спор решити мирним путем.

ІЛЛАНДСКИ БЕЈ

— Очајно стање Турака у Малој Азији —

ЦАРИГРАД, 24. јан.

Из Јајвала јављају да је у Малој Азији бедно стање и да је победа Руса код Софијана поражавајуће утврђена на мусимански елеџенат.

Услед овога влада је послала Талат беја, не би ли његов појава умирала духове. Турци хватају немусимане и терају их у бојаји линији. Преко 20000 Грка налази се под оружјем.

ЗИМА

— У горњем Елзасу Немци дезертирају. —

ПАРИЗ, 24. јануара

У Горњем Елзасу већ друга недеља како влада ужаса хладноћа. Велики део трупа немачких предаје се пошто не може да издржи ужасну хладноћу. До сада се је предало преко 2000 војника. Интересантно је да се међу прибеглицама налази један мајор са четири ника официра. Њихов је изглед мазеран и по њиховом сопственом признању храну нису добили за последња три дана.

ЖИВОТ У ВАРШАВИ

„Н. Сл. Преса“ доноси ово: Ко је жед пре рата посетио ову веселу варош туну уживавања данас када би је видел не би је више познао. У главним улицама Марцалковска, Нови Свет и Краковска

замо им у свему на сусрет дајући им обавештења о свему што се догађа овде док су они били ван Београда.

Тако се Београд постепено враћа опет у свој стари ток живота и нама чини част што се наши у већем броју вратили на своја огњишта.

У Женеви у Швајцарској установљена је међународна информациони агенција за ратне заробљене и интернира на лаца. Адреса је ове агенције: Agence internationale de renseignements pour les prisonniers de guerre et les internés. Genèves. (Swisse). На основу тач. 4 чл. 11 опште поштанске конвенције, кореспонденција заробљенака или интерниран лица предата пошти непосредно или преко извештајних бара, ослобођена је плаћања поштанских такса.

ПОСЛЕДЊЕ ЖЕЉЕ

— Пол Дерулед —

Гроб мени? Нашто то? Ја нећу да лежим сам. Ја хоћу да спавам у костурници, поред својих војника.

О, стари моји ратни другови! Овај велики починак је последњи, расирите ми своја срца и своје руке!

Ковчег мени? Нашто то? Угодно је оном ко умире у постели. Војничка постела је земља, црвена земља борби.

О, стари моји ратни другови, моја жеља је једна молба: расирите ми своја срца и своје руке!

Сузе за мном? Нашто то? Нек побеђени звоне у мртвачко звоно! Француска је ватила своју границу. Моји последњи крици су клицања.

О, стари моји ратни другови! Патити није ништа, умрети још мање! Раширите ми своја срца и своје руке!

(превод с француског).

ФЕЉТОН

Из београдског живота

Београдски корзо...

Од пре две недеље Београд је опет оживео. Вратили се многи београђани својим кућама. Истина нема доволно леба или за то има доста проје и палачинке што их „београдчићи“ продаје под скелама Прашке банке, преко пута сата.

Нама који смо остали верни нашем лепом и дачном Београду, чисто је мало лакше кад видимо стваре поиздаване како се задовољно појављају на корзо. Разне тоалете могу се видети на витком стасу наших лепих београђанки. Најновије полутофанде или са камашинама тајго боје ципеле красије див-

не ножице наших дама. Тако лепо тоалетирање појављују се свакодневно између 4 и 5 часова по подне на београдском корзо-у.

Код сата, који истича туѓујући за многим београдским шетачима, који су пали на бојном пољу сада не ради, скупљају се ипак младићи који су остали да одржавају морал у позадини. Сад је опет почела да влада лозинка: „чекају те код сата“. И заиста ту се свакодневно састају они који су услед бомбардовања напустили Београд, прекинули шетњу, да би је сад наставили.

У времену од 4½ до 5 часова опет се виде густе масе шетача разних парова, само што сад је разговарају о бискупопу и позоришту већ се стално истиче тема

Беогашке

— Изгубљена акта —

На иероу железнничке станице у Топчидеру или у вагону, ходнику прве класе изгубио сам приватна акта која само за мене имају вредност. Моли се онај ко их је нашао да ме извести прево Уредништва зашта ће добити пристојну награду.

Милан Марковић
стенограф
Нар. Скупштина — Ниш

Ранина пошила

Моји рођаци: Данило Ј. Стојановић и Добросав С. Илић, два и по м-ца како се не јвљаја.

Данило је био у XIV пукотимоч. дивизије I позива. Чуо сам да је рањен 8 новембра пр. год. па је однет натраг у болницу.

Добросав је био у Нишу у резервој трупи, па је 1. чета 1. батаљона, где је он био, послата почетком октобра пр. год. у Ваљево. Последњи пут се јавио почетком новембра пр. године.

Ко шта буде зидао о овој двојици ратника, молим га да ме извести.

Ђокић
Ул. Кнез Милошева 64 Београд

Мој син Паван Милатовић (1 чета 1 бат. 14 пук 2 поз.) рањен је пре три месеца тешко у ногу, и до данас ми се није јавио. Чуо сам да лежи у некој болници Нове Србије. Ко ма шта зида о њему молим га да јави на адресу његовог оца Вучка Милошевића (3 чета 1 допунски бат. 14 пук III позива, Параћин).

Молим суд општине текеришке среза јадранског, или сваког онога који би ме могао известити где се налази моја жена Ружица Ракић и моје двоје деце Јованка и Андријана.

Понизан

Обрад Ракић, болесник
Душевне Болнице

Душан Томић, болничар III
пјољ. болнице Дрине Дивизије

упућен је пре два месеца у једну од болница у унутрашњости и од тада се није јавио породици.

Моле се све управе болница и сваки онај, који би ми знао о њему да јави на адресу: Р. Томићева, уредништво „Валкана“ — Београд.

Нуди се

здрава и млада женска за дојкињу. Обратити се Дечанска ул. бр. 10 (права Врата). 22-3-3

Фабрици Конзерва у Крагујевцу

Част је известити г. г. бачале и потрошаче конзерва да су болнице откупиле сву израђену овогодишњу конзерву од поврћа и воћа. Једино се још може у фабричком стоваришту добити добар укуван пекmez у бурадима од 200, 100 и 50 кгр. а по цени 40, 43 и 45 дин. од 100 кгр. Фабрика поручбине прима на повуку.

Опакчарима препоручује велику количину усљедних говеђих кожа. За цену и услове обратити се фабрици.

18,3—3

ФАБРИКА КОНЗЕРВИ

Приватна Грађанска Гимназија

Хајдуковића

Удаљен од своје школе, као војни обvezник у сва три ова рата а онеспособљен за даљу војну службу учешћем у борбама Варовница—Торлак — сопственик ове школе неставља и понова се посветује и у овој 24-ој години школском раду, који је до сад показивао завидне успехе.

Ученици-це ове школе добије сведоције државне гимназије и прећи до године у старије разреде као редовни ученици. Око спреме и превођења деце у старије разреде сопственик ове школе прима на себе сву родитељску бригу или присваја и сва родитељска права за казне и награде. Примају се деца из свију осам разреда гимназије као и за спрему за малу и велику матуру а и за спрему за два узастопна разреда, имали претходно да полажу који накнадни испит или не. Ко хоће да му дете не изгуби годину односно да добије две, неко се одмах јави са уписом и почне рад. Понито хржавне гимназије неће радити ове године, то очекујем велики број ученика-ца те сам за то добио просторије Терапијске Основне Школе за рад.

РЕДОВНИ ЧАСОВИ СУ ПОЧЕЛИ 21. ЈАНУАРА У 8 ЧАСОВА ПРЕ ПОДНЕ.

НЗ. Потребна су два студента за наставу.

14

—7

ШТАМПАРИЈА**Драг. Грегорића и Друга**

БЕОГРАД

Космајска улица бр. 22.

БЕОГРАД

Препоручује се поштованом грађанству за израду сваковрсног штампарског посланика: часописа, циркулара, вињета, свадбених позивница, вереничних карти, посмртних листа

Штампарија је складећа са најмодернијим хебим слобима, шаржијама и ликитјама.

Штампарија је спроведена са четири штампиле машине и две ОЦШИЋЕ И СЛАГА, да би могла сваки посао израдити и испунији задовољство пошт. служб. културе.

Израда је чиста и браза, — Цема умерена.

(100) Сто динара награде

На путу Аранђеловца—Топола пре два месеца изгубљена је јекна велика кутија са овим стварима: једна драп пуплинска хаљина, дечијј (роза) атласено јорганче, бојачији оргатч, једна сукња зелена шофана 20 дечијих кошуљица, 20 дечијих чарапаша, 10 хаљиница дечијих нових, 2 капице свилене дечије, 2 паре ципелица дечијих, 3 половних хаљиница, дечији венци (коштуљице, бенке, кецељице), једна драп шустикла, 40 метара веза, једна нова мушчена асталска, и још неке ситнице. — Моли се онај ко буде нашао, да донесе у радњу НИКОЛЕ РАДОВАНОВИЋА трг. из Аранђеловца где ће добити награду од 100 д. 1-3

Савиначка Касина* филијал * Савиначка Касина „Руски Цар“

Полова је отворена и смабдевена пакет из подрума „РУСКОГ ЦАРА“. — Чукано карловачко вино „Луковиц“ и познати Ужичка кековача. — Кујба се препоручује својим укусним домаћим јелима. Ладија јела у свако добре. — Вам куће знатан попуст.

Гостионичар
ВЛАЈКО РАДОВИЋ

Савиначка Касина филијал „Руски Цар“

**УГЉА Плеског 1-ве врсте
УГЉА дрвеног — Лигнита**

ПРОДАЈЕ НА ВИШЕ И МАЊЕ

Обратити се у радији

Спире Милошевића и Комп.

до Народне Банке

9—10

Са тешким болом у душа јевљамо пријатељима и познаницима, да је наше мили и никад нпрекаљени син и брат, једица

МИЛОШ РАДОСАВЉЕВИЋ

учитељ и резервни официр

подлегао тешким ранама задобијеним на бојном пољу новембра пр. год. и сахрањен у Горњомилавачком гробљу.

У Љубишу, јануара 1915. г.

ВЕЧИТО ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мата Вукосава; сестре: Мара и Станојка.

